

Kærleikssøga aldarinnar eftir Märtu Tikkanen:

Ein bersøgin lýsing av alkoholismu

Savnið Kærleikssøga aldarinnar, ið er eitt úrval úr yrkingasavninum av sama navni eftir Märtu Tikkanen, viðger trupulleikarnar í eini familju, har maðurin er rúsdrekkamisnýtari.

Sjálðan eru kenslurnar hjá konu ein misnýtara so bersøgið og beinrakið lýstar sum í hesum savni, hvussu meint familjan verður rakt av misnýtsluni, verður kensluborið og ærliga viðgjørt. Savnið setir orð á kenslur, sum eru ringar at seta orð á, men sum geva teimum, sum eru í somu siðu sum kvinnan í kærleikssøgu aldarinnar, eitt amboð sum kann gera tey før fyri at skilja og orða teirra egnu trupulleikar.

- Heitið á yrkingasavninum verður ferð eftir ferð gjørt til skammar um somu tíð sum yrkingarnar í savninum ferð eftir ferð viðurkenna styrki kærleikans. Heitið á savninum er íkomið, tí Henrik Tikkanen, maður Märtu, hevur brúkt hetta heitið um kærleik teirra. Mærta gevur manni sínum rætt í, at talan er um kærleikssøgu aldarinnar, men hon vil siga øðrum og eisini mannum, hvat tað kostar eini kvinnu at uppliva slíka kærleikssøgu, segði Vár í Ólavstovu á hugnaløtuni. Mynd: Jonhard Hammer.

TURID KJØLBRO

- Hon er fløskugrøn, liturin minnir ikki sørt um magasýru og so er hon loyst úr lagið á Velbastað, tók Heðin Klein, leiðari á Føroya Skúlabókagrunni skemtandi til á hugnaløtu í Norðurlandahúsinum týsdagin í sambandi við útgávuna av Kærleikssøgu aldarinnar eftir Märtu Tikkanen, sum er ein av mest týddu finnländssvensku rithøvundum. Jú, sjálvandi skal pláss vera fyri skemti. Men Kærleikssøga aldarinnar eru alt annað enn skemt. Hon er sjálvsævisguglig og viðger hjúnalag Märtu Tikkanen við listamannin Henrik

Tikkanen. Savnið eru tankar hjá konu ein rúsdrekkamisnýtara, hvussu meint familjan verður rakt av misnýtsluni, verður kensluborið og ærliga viðgjørt.

Sambandið millum Märtu og mannin Henrik var kanska kærleikssøga aldarinnar, men tað er eingin ivi um, at hon og børnini liðu undir drykkjuskapinum hjá manninum. Hjúnalagið var um somu tíð himmal og helvti.

Kend við um í heiminum

Laura Joensen, sjónleikari, hevur týtt eitt úrval av yrkingum úr Kærleikssøgu aldarinnar. Tað gjørdi hon í

áttatiárunum, tá hon framferdu einrøðuleik, ið byggir á savnið. Á hugnaløtuni í Norðurlandahúsinum las hon nakrar yrkingar upp. Sterk, kensluborin, ærlig og bersøgin orð frá eini kvinnu sum elskaði mannin so ómetaliga nógv til síðani at fara at hata hann, tí hann legði alt hon eina ferð trúði upp á í oyði.

Á hugnaløtuni segði Vár í Ólavstovu økur orð um Märtu Tikkanen.

- Tað er ikki at taka munnin ov fullan at siga, at hon hevði ein týðandi leiklut í kvinnurøsluni í Norðurlandum í sjeitiárunum. Hon er fødd í 1939 og er universitetsútbúgvin. Hon hevur verið móðurmálslærari, rektari á svenska arbeiðarháskúlanum í Helsingfors og blaðkvinna. Seinnu árin hevur hon ferðast víða um og lisið upp og sagt frá rithøvundavirksemi sínum. Høvundarverk Märtu Tikkanen fevnir um yrkingarsøvn, skaldsøgur og sannsøgur. Í skaldskapi hennara er tað kvennleikin mótvægis kallleikanum, sum er tað mest týðandi evnið. Viðgerð hennara av kærleikanum og stóðu kvinnunnar hevur vakt virðing og undirtøku og hevur gjørt hana kenda víða um í heiminum.

- Mærta Tikkanen vann fram sum høvundur við Kærleikssøgu aldarinnar. Árhundradets kærlekssaga, sum savnið eitur á finnländsvennum, kom út í 1978. Sum mótmæli ímóti at kvinnur ongantíð høvdu fingið norðurlandadróslu, savnaðu norskar kvinnur inn pening til eina alternativa virðislon til Märtu Tikkanen, sum varð latin í 1979.

Letur dynnar upp

- Kærleikssøga aldarinnar viðger í síni heild eitt alkoholikara hjúnalag og sjálðan eru kenslur og tankar hjá konu ein misnýtara so ber-

Á hugnaløtuni í Norðurlandahúsinum las Laura Joensen, sjónleikari, nakrar yrkingar upp úr savninum, hon sjálf hevur týtt. Sterk, kensluborin, ærlig og bersøgin orð frá eini kvinnu sum elskaði mannin so ómetaliga nógv til síðani at fara at hata hann, tí hann legði alt hon eina ferð trúði upp á í oyði. Mynd: Jonhard Hammer.

søgið, sterkt og ærliga lýst. Heitið á yrkingasavninum verður ferð eftir ferð gjørt til skammar um somu tíð sum yrkingarnar í savninum ferð eftir ferð viðurkenna styrki kærleikans. Heitið á savninum er íkomið, tí Henrik Tikkanen, maður Märtu, hevur brúkt hetta heitið um kærleik teirra. Mærta gevur manni sínum rætt í, at talan er um kærleikssøgu aldarinnar, men hon vil siga øðrum og eisini mannum, hvat tað kostar eini kvinnu at uppliva slíka kærleikssøgu. Hon letur dynnar upp til privata helvtið hjá eini alkoholikarakonu, og smátt um smátt stendur deymurin av kropslukti, óbustaðum tonnum og spýggju kring myndina av hjúnafelagnum. Hon setur orð á tað ræðuligasta, uttan at halda seg frá niðrandi smálutum. Kortini er savnið fyllt við serligum hita. „Tú vart longslur mín/efstir at taka og geva“ og hesin setningur orðar ta kærleiksfyrmynd, sum gongur sum eitt niðurlag gjøgnum alt rithøvundaverk Märtu Tikkanens. Kærleikssøga aldarinnar slær í neyvari rútmu, sum ein syrgiligur og skurrandi tvísemisblues, har haturfylltar og ússaligar frásøgur berjast við nostalgi, eggjandi kærleika og innlaga langtan.

Maktjavnvágin

- Í sínum bersøgni lýsir savnið ikki einans maktjavnvágina í einum alkoholarahjúnalagi, men gevur eina nágreiniliga mynd av, hvussu leikur fer fram, har maktjavnvágin er avlagið. Soleiðis kann hetta savnið eisini lesast, tað sigur øllum okkurt og tað er tann eginleikin sum ger bókinna væl egnaða til undirvísingarbúruk. Sjálvsagt kann hon vera skelkandi lesnaður hjá ungum, sum hava alkoholtrupulleikar tætt at sær, men megnar lærarin at almenna-

gera trupulleikarnar sum eru í savninum, so skuldi ikki verið so trupult at fingið nógv burtur úr hesum savni. Í bókini eru upplýsingar um Märtu Tikkanen og verk hennara, og aftast í bókini eru uppgávur sum kunnu viðgerast í sambandi við arbeiðið við bókini og sjónbandinum við sama navni, segði Vár í Ólavstovu.

Til okkum øll

Tað eru Føroya Skúlabókagrunnur og Rúsdrekka- og Narkotikaráðið, sum er gingin saman um útgávuna. Savnið er etlað elstu flokkunum í fólkaskúlanum og

miðnámskúlanum í tvørfakligum samanhangi, men almenningurin fær sjálvandi eisini gleði av savninum. Seinast í savninum eru arbeiðsuppgávur sum Bergljót av Skarði hevur gjørt. Turid Sigurðardóttir viðger í stuttum skaldskap Märtu Tikkanens, serliga Kærleikssøgu aldarinnar.

Á Landsmiðstöðini fyri undirvísingarmóð ber til at læna sjónbandsfilmin við portum av yrkingunum úr Kærleikssøgu aldarinnar. Filmurin er tikið upp í Føroyum, seldur í Norðurlandum og finst í føroyskari útgávu. Kristian Blak hevur gjørt tónleikin.

Ein bersøgin lýsing av alkoholismu siga teir, sum hava skil fyri mentan

Hvussu ber tað til at ongin saknar til dømis luktirnar?

Tann rami konjakkklutturin sum gevur tær ein frammand í somu løtu tú gloppar dynnar Tann vamlisligi deymurin av konjakk og magasýru tá tú hevur spýð

Súrt reyðvínsblekk súrt hvítvínsrop søtt sjerriskvatl kleiggjút vermt

Men tað ringasta er lukturnin av hundu sum tú stunar út yvir meg tá tú fyrri fimmtúsundu ferð billar tær inn, at øl økir um máttin, ha! Tann dravni lukturnin sum herskin fer í hvønn krók í kamarinum tá tú dettur av í øllum klæðunum tvørtur um báðar sengurnar Slevið, sum ølbrúnt rennur niður eftir hókuni skrapan sum ikki svitast kennist í húsunum í nógv dagar saman við tí beiska landlukturnum sum ein fær so hvítar tenn av

Bara hetta bara luktirnar